herpy

ORMEØGLER

Wiegmann's Alligator Lizard

Gerrhonotus liocephalus

Gerrhonotus liocephalus er en kraftig, brunlig ormeøgle med lyse tværbånd fra skov og krat i det sydlige Mexicos højland. Den bliver 30-50 cm, er dagaktiv, klatrer godt og lægger æg. Der findes kun lidt viden om pasningen af netop denne art, og det meste bygger på den nære slægtning *Gerrhonotus infernalis* fra Texas og det nordøstlige Mexico.

Familie: Anguidae Udgivet 17. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**30-50 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**10-15 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende og jordboende**
Biotop	**Bjergskov**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**90 × 60 × 60 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Hotspot	**35-40 °C**
Temperatur, nat	**15-21 °C**
Luftfugtighed	**40-70 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 2
Kost	**Insekter og orme/snegle**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**18-36 mdr.**
Kuldstørrelse	**5-31 æg**
Kuld pr. år	**1**
Inkubation	**50-70 dage** ved 24-26 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført på CITES eller i EU's bilag, så der kræves ingen CITES-papirer. Den er ikke blandt de dyr, som private ikke må holde i Danmark (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), og den er ikke på EU's liste over invasive arter. Dyrevelfærdslovens almindelige krav gælder.

Om arten

Gerrhonotus liocephalus er en kraftig ormeøgle med bredt, kileformet hoved, korte lemmer, store, kølede rygskæl og en lang hale. Ryggen er brun med lyse tværbånd, der løber tydeligt hen over midten af ryggen, og hudfolden på siden, fra mundvigen til halen, har markante mørke tværstreger. Et mørkt mærke fra snuden over tindingen bevares hos voksne dyr. Bugen er lys og som regel uden tegning.

Krop og hoved måler op til omkring 20 cm, og med halen bliver dyret 30-50 cm. Hannerne har større og bredere hoved end hunnerne, og hunnerne har en længere bagkrop. Ved halens rod har hannen en tydelig udbuling efter hemipenes.

Arten blev beskrevet af Arend Friedrich August Wiegmann i 1828 og er typeart for slægten. Tidligere blev næsten alle *Gerrhonotus* fra Texas til Chiapas regnet til *G. liocephalus*. I dag er bestandene i Texas og det nordøstlige Mexico udskilt som *Gerrhonotus infernalis*, de østlige bestande fra San Luis Potosí til Veracruz som *Gerrhonotus ophiurus*, og bestandene på

Stillehavsskråningen i det vestlige Mexico blev i 2025 beskrevet som *Gerrhonotus occidentalis*. Det engelske navn "Texas alligator lizard" og det meste pasningsviden under dette navn gælder derfor *G. infernalis*. Der er beskrevet tre underarter, men den genetiske variation tyder på, at den kan rumme flere arter.

Dyret er sky, men bider hårdt, hvis det bliver grebet. Det kan smide halen som afledning, og halen vokser kun delvist ud igen. Levealderen i fangenskab er ikke dokumenteret; 10-15 år er et skøn.

Udbredelse og levested

Gerrhonotus liocephalus lever kun i Mexico: fra det centrale Guerrero og det centrale Puebla mod syd og øst gennem Oaxaca til det sydøstlige Chiapas. Typelokaliteten er afgrænset til Tlapancingo i Oaxaca. Underarten *G. l. austrinus* er fra Chiapas, hvor typelokaliteten ligger i 3.200 m højde på Cerro Malé.

Udbredelsens nordlige og vestlige grænse er uklar. Ældre angivelser fra Texas, det nordlige og vestlige Mexico og Guatemala gælder andre arter i slægten og er ikke medtaget på kortet.

> **Oprindelig udbredelse:** Mexico.

LEVESTED

Gerrhonotus liocephalus lever i skov og krat i højlandet, fra middelhøje skråninger op til over 3.000 m. Den er dagaktiv og både jord- og trælevende: den kravler i buske og træer og bruger halen som støtte. Den søger skjul i sprækker, under sten og i løv og bladstrøelse og jager aktivt efter byttedyr.

Højlandet har regntid om sommeren og en tør, køligere vinter. Føden er insekter, edderkopper, snegle og andre leddyr og af og til små hvirveldyr. Hunnerne i slægten lægger æggene i fugtig jord under træstammer eller flade sten og vogter dem.

Arten er vurderet som ikke truet (LC) af IUCN, og bestanden anses for stabil.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Gerrhonotus liocephalus*. Arten lever i et højland med varme dage, regn om sommeren og en tør, køligere vinter, og den nære slægtning *Gerrhonotus infernalis* har samme levevis og er bedre kendt i fangenskab. Tallene for terrarie, temperatur, lys og avl er lånt fra *G. infernalis*. Et par skal have et terrarie på mindst 90 × 60 × 60 cm (længde × bredde × højde). Større er bedre, for dyrene bruger hele pladsen.

Bunden er en dyb blanding af sand, granitgrus og havejord eller tørv, dækket af et tykt lag løv, som får dyrene til at grave og søge føde. Indret med grene i flere højder, flade sten, bark og skifer som skjul og levende planter som græs, agaver, bregner og tillandsier. En bagvæg af kunststen giver ekstra klatreflade. Fugtigt underlag under en vandskål giver et fugtigt skjul.

Terrariet kan være af glas, træ, net eller PVC, afhængigt af klimaet i rummet. Vælg et materiale, der holder temperaturen og fugtigheden stabil. Hannerne er territoriale, så hold dem hver for sig, eller hold et par sammen, hvis pladsen er stor nok.

TEMPERATUR

Luften i terrariet skal ligge på 24-29 °C om dagen, med en solplads på 35-40 °C under halogenspots, hvor dyret kan varme sig. Om natten skal det være køligere, omkring 15-21 °C. Mål med digitale termometre.

Temperaturen må gerne følge årstiden: varmest om sommeren og køligere om vinteren, hvor dagslængden også skæres ned, så dyret er mindre aktivt og spiser mindre. En egentlig vinterhvile er ikke dokumenteret for *G. liocephalus*, så sænk temperaturen gradvist og forsigtigt, og brug aldrig frost.

Skift pærerne, når de mister effekt, og sørg for, at dyret altid kan søge væk fra varmen.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være moderat, omkring 40-70 %, med højere fugt i skjulene. Tallet er et skøn ud fra klimaet. Sprøjt terrariet tre til fire gange om ugen om sommeren, så regntiden efterlignes, og sjældnere i den tørre tid. Stil altid en lav skål med frisk vand i terrariet, og fyld den af og til over, så underlaget omkring bliver fugtigt. Dyret drikker sjældent af skålen og dækker en stor del af sit vandbehov gennem føden og fugtige skjul.

Terrariet skal tørre mellem sprøjtningerne, så der ikke opstår skimmel.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og har brug for kraftigt lys og UVB. Brug et T5 HO-rør til UVB, så UV-indekset går fra 0 til 3 gennem terrariet, svarende til Ferguson-zone 2, og så dyret kan søge ud af UV-lyset. Afstanden mellem rør og solplads afhænger af rørets styrke og af net, og den bør kontrolleres med en UV-måler. Suppler med LED-lys på omkring 6.000 K, hvis der er levende planter.

Lyset kobles til et tænd-sluk-ur, der følger årstiden: omkring 14 timer om sommeren og omkring 10 timer om vinteren.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Gerrhonotus liocephalus lever af insekter og andre smådyr og jager aktivt. Giv en varieret kost af fårekyllinger, kakerlakker, græshopper, knælere, vandrende pinde, bænkebidere, snegle, edderkopper, fluelarver, biller og larver. En nyfødt mus kan gives af og til som tilskud, men sparsomt. Foderdyrene skal højst være lige så store som dyrets hoved og have fået god føde i mindst et døgn.

Dyret tager gerne foder fra en pincet, og det giver god motion. Unger fodres hver anden dag, voksne 2-3 gange om ugen. Støv foderet med kalk og et multivitamin uden D3, fordi UVB dækker behovet for D3. Hunner, der skal lægge æg, skal have ekstra kalk.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er sky, men nysgerrig og kan blive meget rolig. Den soler sig på grene og sten og jager ved at snige sig ind på byttet, bøje forkroppen i en S-form og slå til. Lige før angrebet rykker den af og til med halen som en kat.

Et vildt eller forskrækket dyr bider hårdt, og et bid kan gøre ondt, så håndter kun dyret, når det er nødvendigt. Opdrættede dyr er roligere end vildfangne. Hannerne er territoriale og kan slås, så de skal holdes hver for sig. Et par kan som regel holdes sammen året rundt, hvis der er plads til at undgå hinanden. Vask hænder efter kontakt med dyr og terrarie, for krybdyr kan bære salmonella.

Læs mere: Karantæne og hygiejne Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne har større og bredere hoved og en tydelig udbuling ved halens rod. Hunnerne er slankere med en længere bagkrop. Med regelmæssig fodring bliver dyrene fuldvoksne og kønsmodne efter omkring 18 måneder i fangenskab; i naturen tager det 2-3 år eller mere.

PARRING

Parringen sker normalt om efteråret. Hannen griber hunnen om nakken med munden, og parringen kan vare flere timer. Mere regn, køligere vejr og rigeligt foder sætter gang i parringen, så sprøjt oftere og fodr 3-4 gange om ugen sidst på sommeren. Skil dyrene, hvis hunnen får sår.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger én gang om året, gerne et sted, hvor underlaget er køligt og fugtigt: under en vandskål, et stykke bark eller en flad sten. Et kuld er på 5-31 æg, i gennemsnit omkring 11. Hunnen bliver hos æggene og forsvarer dem, så hun må ikke forskrækkes. Giv hende ekstra kalk og foder både før og efter æglægningen.

INKUBATION

Grav æggene forsigtigt op, og læg dem i en lukket beholder med ventilation, på et gitter over fugtigt underlag, fx brændt ler eller perlite, med et lag opvredet sphagnum øverst. Rugetiden er 50-70 dage. Rugetemperaturen er ikke dokumenteret for arten. 24-26 °C er et skøn: æg ved 26-27 °C klækker dårligt, og lavere temperaturer giver bedre resultater. Hold fugtigheden høj, men undgå, at æggene bliver våde.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er smukt tegnede med tydelige lyse bånd og er omkring 10 cm lange. Deres krav svarer til de voksnes. Efter få dage tager de små insekter som fluelarver, små fårekyllinger, kakerlaknymfer og bananfluer. De kan holdes i grupper på 5-7 i et terrarie på ca. 60 × 45 × 45 cm med mange skjul. Fodr hver anden dag, så de ikke napper hinanden. Skil hannerne, når de nærmer sig kønsmodenhed.

Sundhed og typiske fejl

Arten er hårdfør og tåler en del, når grundkravene er opfyldt. De typiske problemer er:

- Knogleskørhed ved for lidt UVB og kalk, især hos unger og hunner, der lægger æg.
- Fedme ved for fede foderdyr og for lidt motion.
- Mider og indvendige parasitter. Nye dyr bør være i karantæne i mindst tre måneder.
- Skimmel og luftvejsinfektion ved for våd, stillestående luft.
- Bid- og haleskader mellem hanner, der holdes sammen.
- Æglægningsbesvær hos hunner uden et egnet sted at lægge æg.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig hale og spiser regelmæssigt. Taber dyret sig, spiser ikke eller trækker vejret med åben mund, skal det til en dyrlæge med erfaring i krybdyr.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.